

دولت‌پاز دهم

فصلی برای شکوفایی بورس‌های کالایی و انرژی

سارا علیاری

که از بازار صورت می‌گیرد از دیدگاه خوب وزارت اقتصاد در مورد بازار و سرمایه حکایت دارد. آنچه از شواهد امر پیداست وزیر اقتصاد در برنامه‌های پیشنهادی خود به بحث گسترش بورس انرژی و بورس کالا پرداخته است و به نظر می‌رسد با توسعه ابزارهای مالی در بورس کالا، تسهیل امور و هماهنگی بیشتر با سایر نهادهای مرتبط با این دو بورس از جمله وزارت صنعت، معدن و تجارت و وزارت نفت در نظر دارد زمینه تحقق بخشی به اهداف را مهیا کند.

■ **پیرو این مساله چه اقداماتی در بورس انرژی صورت گرفته و یا قرار است عملیاتی شود؟**
در حال حاضر مباحث مربوط به برق

■ **با توجه به اینکه شما تا پیش از این در سمت مدیر عاملی بورس انرژی ایفای نقش می‌کردید، ارزیابی شما از برنامه‌ها و محورهای پیشنهادی وزیر امور اقتصاد و دارایی در خصوص بورس‌های کالایی از جمله بورس انرژی چیست؟**

وزیر اقتصاد و دارایی یک حرکت خوبی را در حوزه حمایت از تولید با همکاری سایر وزارتخانه‌ها پیگیری می‌کند که این اقدامات نتایج مثبتی را برای تولید و به تبع آن بورس‌های کالایی به همراه دارد و رونق تولید می‌تواند عرضه بالای کالا را در بورس را به همراه داشته باشد. عرضه کالا در بورس‌ها در کنار سایر حمایت‌هایی

«افزایش فعالیت‌های بورس‌های کالایی به خصوص افزایش دامنه معاملات بورس انرژی و بورس کالا از جمله موارد پرننگی است که در برنامه‌های آرا به شده از سوی وزیر اقتصاد و دارایی دیده می‌شود». دکتر «شاپور محمدی» که تا پیش از این اولین سکندار بورس انرژی ایران بود و اکنون به عنوان معاون وزیر اقتصاد منصوب شده، وجود چنین نگاهی را از سوی سکندار اصلی اقتصاد نکته‌ای مثبت ارزیابی می‌کند. وی معتقد است «بورس‌های کالایی در دولت تدبیر و امید مسیر توسعه و رونق و شکوفایی را سپری خواهند کرد، اگر سایر نهادهای مرتبط با این بورس‌ها از جمله وزارت نفت و بانک مرکزی همکاری و هماهنگی لازم را با بازار و سرمایه اعمال کنند.» آنچه می‌خوانید گفت و گوی اختصاصی ماهنامه بورس با وی است که مشروح آن در پی می‌آید:

مشاور

واگذاری مالکیت و فروش سهام آنها به مردم یا بهره گیری از وام های رهنی است به عنوان گونه ای از اوراق مشارکت مبتنی بر بدهی می شود. از آنجایی که اوراق مشارکت حالت ۲ گانه دارد به این معنا که در برخی موارد بر مبنای اوراق بدهی و گاهی بر مبنای فروش کالا پیش از تولید یا تحویل منتشر می شود می تواند مورد استفاده قرار گیرد.

وقتی یک قرارداد آتی یا سلف به صورت ۶ ماهه، یکساله یا ۲ ساله به فروش می رسد فروش این اوراق سلف به صورت بلندمدت امکان تامین مالی را فراهم می کند. بنابراین همانطور که بورس اوراق بهادار فعالیت خوبی در این زمینه داشته، بورس کالا و فرابورس نیز این آمادگی را دارند تا در حوزه تامین مالی از طریق بازار فعالیت کنند. به عبارت دیگر در ۴ بورس موجود در کشور امکان تامین مالی به صورت اوراق و کالا وجود دارد.

■ **با توجه به موارد یاد شده، بهترین استراتژی کوتاه مدتی که می توان برای افزایش نقش بازار سرمایه به خصوص بورس های کالا و انرژی در تامین مالی فضای اقتصادی کشور متصور بود چیست؟**

تسریع در اجرای اصل ۴۴، سرعت بخشی و معرفی و بهره گیری ابزارهای جدید در این بازار می تواند بهترین استراتژی کوتاه مدت باشد. ناگفته نماند در زمینه ابزارهای جدید، اقدامات خوبی از طریق سازمان بورس انجام شده و با توجه به حمایت های وزیر اقتصاد در این مورد، بورس سها نیز می تواند با انگیزه، توان و قدرت بالا به حرکت خود در مسیر توسعه ادامه دهند.

■ **آیا بورس های ۴ گانه در انجام وظایف خود از استقلال رای و عمل برخوردار هستند؟**

قدر مسلم استقلال رای در هیچ یک از بازارهای دنیا به شکل مطلق وجود ندارد، استقلال رای به این معنا که همکاری لازم میان بورس ها نباشد نیست و وجود همکاری جزو ملزومات است. به عبارت دیگر اگر همکاری لازم وجود نداشته باشد فلسفه نظارت زیر سوال می رود از این جهت که امکان دارد در مرحله بلوغ بازارها برخی اختیارات قابل تفویض باشد ولی در مراحل ابتدایی تعاملات به حدی است که این تصور ایجاد می شود که امکان آزادی بیشتر ممکن است. در مراحل آغازین راه اندازی هر بورس، مراقبت ها باید زیاد باشد و این کاملاً طبیعی است. اما با حرکت به سمت آینده می توان برخی فرآیندها را به خود بورس ها یا حتی نهادهای دولتی و یا غیر دولتی و نهادهای اجتماعی دیگر، واگذار کرد. در مراحل اولیه مراقبت های ویژه ای را از بازار و فعالیت های باید صورت گیرد تا اهداف و فلسفه اصلی فعالیت ها، دچار تغییر و دگرگونی نشود.

■ **سهام این نوع بازارهای در تامین مالی کشور و تحقق اهداف تدوین شده برای آنها موثر باشد؟**

در حال حاضر ابزارهای متنوعی در بازار سرمایه وجود دارد. به طور مثال مباحث مربوط به قراردادهای سلف موازی استاندارد از نظر بازار سرمایه در سال ۹۱ تکمیل شده بود، اما به دلیل ناهماهنگی وزارت نفت و بانک مرکزی، بهره گیری از آن به تعویق افتاد. اگر وزارت نفت و بانک مرکزی این مساله را به جریان بیاورند به نظر می رسد یک فرصت استثنایی و قابل توجه برای معاملات نفت خام را و حتی فرآورده هایی چون نفت کوره در قالب سلف نفتی ایجاد خواهد شد. از سوی دیگر ابزاری مانند سبدهای کالایی قابل معامله در بورس که در مرحله طراحی قرار دارند و طبق برنامه ریزی های صورت گرفته در آینده نزدیک قابلیت عملیاتی شدن را خواهند داشت می توانند در این مورد مدنظر قرار گیرد. ناگفته

و ورود سایر فرآورده های نفتی و با دیدگاه مثبتی که وزیر نفت دارد در حال پیگیری است. همچنین قول هایی در مورد ورود محصولاتی مانند نفت خام به این بورس داده شده بود. از سوی دیگر تاکنون مباحثی چون دستورالعمل خرید برق توسط مصرف کنندگان بزرگ برق و معاملات کد عام ۲، عملیاتی شده است. در حوزه صادرات برق نیز با توجه به دستورالعمل های صادره هم اکنون بورس انرژی به عنوان بازاری که برق صادراتی در آن مبادله خواهد شد مطرح شده، ضمن اینکه بخشی از معاملات فرآورده های نفتی در آن انجام می شود. به عنوان مثال محصولات متانول در حجم خوبی در حال داد و ستد است و تاکنون قریب به ۱۰ فرآورده نفتی در این بورس پذیرش شده و امکان افزایش این حجم معاملات در بورس انرژی در آینده نزدیک وجود دارد. از سوی دیگر با توجه به برنامه ریزی صورت گرفته بحث پذیرش یکسری از کالاهای جدید برای پذیرش در دستور کار است و اکنون فرآیند پذیرش راسپری می کنند و ظرف چند ماه آینده شاهد ورود محصولات جدید به این بورس و همچنین شاهد تکمیل مجموعه کالاهای گروه فرآورده های نفتی در بورس انرژی خواهیم بود.

■ **با توجه به برنامه های آرایه شده از سوی وزیر اقتصاد، تا چه حد می توان به آینده تحقق برنامه ها و اهداف پیش بینی شده امیدوار بود؟**

وزیر اقتصاد دیدگاه مثبتی نسبت به بورس های کالایی دارند و در برنامه های آرایه شده خود به آن اشاره کرده اند و این نوع نگاه می تواند به رشد و توسعه بورس های کالایی از جمله بورس کالا و بورس انرژی کمک کند. به طور قطع با نوع دیدگاه ایشان در آینده نزدیک شاهد رونق خوبی در این بازارها خواهیم بود و با توجه به پیگیری که تاکنون از سوی وی انجام گرفته، این مهم تحقق خواهد یافت. به طور مثال در حال حاضر این آمادگی برای پذیرش نفت خام و انتشار اوراق سلف نفتی در حوزه بازار سرمایه وجود دارد و با توجه به آمادگی ۱۰۰ درصدی بازار سرمایه به نظر نمی رسد که مشکلی برای معاملات این محصولات وجود داشته باشد ضمن اینکه هم اکنون در زمینه رینگ بین المللی بورس انرژی اقدامات خوبی در دست انجام است و به محض اینکه عرضه کنندگان در خواست عرضه خود را رای دهند به سرعت فعالیت مربوط به مشتریان خارجی و روند داد و ستد ها در این زمینه مهیا خواهد شد. بنابراین با توجه به مجموع موارد یاد شده، به نظر می رسد شاهد رونق و شکوفایی بورس های کالایی در دولت یازدهم خواهیم بود.

■ **از دیدگاه شما، بهره گیری از چه ابزارهای مالی یا ابزارهای سیاستی می تواند به افزایش**

وزیر اقتصاد دید

گاه مثبتی نسبت به بورس ها کالایی دارند و در برنامه های آرایه شده خود به آن اشاره کرده اند و این نوع نگاه می تواند به رشد و توسعه بورس های کالایی از جمله بورس کالا و بورس انرژی کمک کنند

نماند ابزارهایی مانند فیوچر، فوروارد و آپشن که اکنون در تمام بازارهای جهانی مورد استفاده قرار می گیرند و اکنون در دستور کار قرار دارند می توانند موثر باشند، اما به زمان نیاز دارند تا عملیاتی شوند.

■ **تامین مالی از طریق بازار سرمایه از جمله موارد پررنگ در برنامه های آرایه شده از سوی وزیر اقتصاد دولت یازدهم است. فکر می کنید چگونه می توان به این سمت حرکت کرد تا در نهایت به یک توازن میان بازارهای پول و سرمایه در تامین مالی پروژه های اقتصادی دست یافت؟**

دیدگاه وزیر اقتصاد در زمینه تامین مالی از طریق بازار سرمایه، یک دیدگاه کاملاً مترقی است و همه حوزه های وابسته به بازار سرمایه از جمله فرابورس و بورس های کالایی را در بر می گیرد. این نوع تامین مالی مشمول تامین سرمایه از طریق